

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Η' ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΒΟΥΛΗ

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΟΔ'

Δευτέρα 28 Ιανουαρίου 2008

ΘΕΜΑΤΑ

ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

1. Ανακοινώνεται η είδηση της κοίμησης του Αρχιεπισκόπου Αθηνών και Πάσης Ελλάδος Χριστοδούλου, σελ. 3909
2. Συζήτηση και τήρηση ενός λεπτού σιγής στη μνήμη του Μακαριστού Αρχιεπισκόπου Χριστοδούλου, σελ. 3912
3. Ανακοινώνεται ότι την Πέμπτη 31-1-08, ημέρα της κηδείας του Αρχιεπισκόπου ορίζεται ημέρα αργίας και για τη Βουλή, σελ. 3912

ΟΜΙΛΗΤΕΣ

Επί της κοιμήσεως του Αρχιεπισκόπου Χριστοδούλου:

ΑΪΒΑΛΙΩΤΗΣ Κ.,	σελ. 3911
ΛΕΒΕΝΤΗΣ Α.,	σελ. 3910
ΜΠΕΝΑΚΗ - ΨΑΡΟΥΔΑ Α.,	σελ. 3912
ΠΑΝΑΓΩΤΟΠΟΥΛΟΣ Π.,	σελ. 3911
ΠΑΠΟΥΤΣΗΣ Χ.,	σελ. 3910
ΣΙΟΥΦΑΣ Δ.,	σελ. 3909
ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ Ε.,	σελ. 3909
ΧΑΛΒΑΤΖΗΣ Σ.,	σελ. 3910

Π Ρ Α Κ Τ Ι Κ Α Β Ο Υ Λ Η Σ

Η' ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΒΟΥΛΗ

ΙΒ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΜΕΝΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΣΥΝΟΔΟΣ Α'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΟΔ'

Δευτέρα 28 Ιανουαρίου 2008

Αθήνα, σήμερα στις 28 Ιανουαρίου 2008, ημέρα Δευτέρα και ώρα 18.05' συνήλθε στην Αίθουσα των συνεδριάσεων του Βουλευτηρίου η Βουλή σε ολομέλεια για να συνεδριάσει υπό την προεδρία του Προέδρου αυτής κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΣΙΟΥΦΑ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Δημήτριος Σιούφας): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αρχίζει η συνεδρίαση.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, με βαθύτατη οδύνη ανακοινώσω στο Σώμα την είδηση της κοίμησης του Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος Χριστοδούλου. Η Εκκλησία του Δήμου, η Βουλή των Ελλήνων, πενθεί μαζί με την Εκκλησία της Ελλάδος την απώλεια ενός μεγάλου ανθρώπου, μεγάλου ιεράρχου και μεγάλου Έλληνα.

Χαρισματικός και πεφωτισμένος ποιμενάρχης, ο Μακαριστός Αρχιεπίσκοπος υπηρέτησε με πίστη την Εκκλησία, με αφοσίωση την Ελλάδα, με θέρμη το Έθνος, με αγάπη τον άνθρωπο. Πρόβαλε την Ορθοδοξία και ενίσχυσε το ρόλο της στην Ευρώπη και σ' ολόκληρο τον κόσμο. Έσκυψε στα καθημερινά προβλήματα της κοινωνίας και τις αγωνίες της νέας γενιάς. Έφερε την Εκκλησία στη σύγχρονη εποχή και το σύγχρονο άνθρωπο στην Εκκλησία.

Άνθρωπος με βαθιά πίστη, ακτινοβολούσε σε όλο το πλάτος της Κοινωνίας. Ιεράρχης με μεγάλη μόρφωση διακρινόταν για την τεράστια συνεισφορά του στη διακονία του ποιμνίου του. Δίδαξε, με το παράδειγμά του, σ' όλες τις φάσεις της ζωής του, με κορυφαία την τελευταία. Η καρτερία την οποία έδειξε, κατά την άνοδο του προσωπικού του Γολγοθά, υπήρξε απότοκος, αλλά και απόδειξη ψυχικού σθένους, πίστης και αφοσίωσης σε ό,τι ετάχθη να υπηρετεί. Δίδαξε και παραδειγματίσε ολόκληρη την κοινωνία. Δίδαξε αξιοσύνη σ' όλες τις φάσεις και τις στιγμές της ζωής.

Άνθρωποι, όπως ο Μακαριστός Αρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος, δεν βρίσκονται συχνά, σε καμμία εποχή της ανθρωπότητας. Η θητεία του στον Αρχιεπισκοπικό Θρόνο χαρακτήρισε το πέρασμα της Πατρίδας μας από τον 20ο στον 21ο αιώνα. Ανέδειξε και πάλι την Εκκλησία ως παράγοντα της εθνικής, της κοινωνικής μας ζωής. Ανέδειξε τις αξίες του Χριστιανισμού, τις αξίες της Ορθοδοξίας, ως παράγοντα χρήσιμο για τη σύγχρονη ζωή. Έφερε τη νεολαία πιο κοντά στην Εκκλησία και συνέδεσε την Εκκλησία με την καθημερινή ζωή. Ήξερε να ακούει, να αντιλαμβάνεται, να συμβουλεύει και συχνά να παρεμβαίνει. Όσοι είχαμε την ευτυχία να τύχουμε της αγάπης του, της προσοχής και της συμβουλής του εκτιμούσαμε, όλο και περισσότερο, το μέγεθος της προσωπικότητάς του. Εφάρμοζε τις διδαχές της παράδοσης, με σοφία και προσαρμογή στους καιρούς. Προσάρμοζε το δέον γενέσθαι στο εφικτόν γενέσθαι, κάνοντας πολλές φορές το φαινομενικά αδύνατο πραγματικά δυνατό. Η

Εκκλησία, η Ορθοδοξία, ο Χριστιανικός Κόσμος, ο Απανταχού Ελληνισμός, η Χώρα, ο καθένας από μας στερούνται πια από τη φυσική παρουσία ενός μεγάλου πνευματικού ανθρώπου.

Η Εκκλησία έχασε τον Αρχιεπίσκοπό της. Η Ελλάδα αποχαιρετά το θρησκευτικό της Ηγέτη. Η Εκκλησία, η Ελλάδα, η Βουλή των Ελλήνων, οι Ελληνίδες και οι Έλληνες αποχαιρετούμε έναν ήρωα της ζωής. Κρατούμε άσβεστο το φως του έργου και της ζωής του, ως κληρονομιά και δίδαγμα για όλους. Αγάπησε την Ελλάδα και διακόνησε την Ορθοδοξία ως Άγιος Ιεράρχης.

Αιωνία η ανάπαυσή του. Αιωνία του η μνήμη.

Το λόγο έχει ο Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων κ. Ευριπίδης Στυλιανίδης.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων): Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, υπάρχουν στιγμές που σύσσωμος ένας λαός συνέχεται από τα ίδια συναισθήματα θλίψης για την απώλεια ενός σημαντικού ανθρώπου που με το λόγο και το έργο του άφησε ανεξίτηλα σημάδια στο δημόσιο βίο της χώρας. Αυτήν την ψυχική ταύτιση όλων των Ελλήνων είμαι βέβαιος ότι διερμηνεύω σήμερα ως Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, αναφερόμενος στο θλιβερό γεγονός της κοιμήσεως του Μακαριστού Αρχιεπισκόπου Αθηνών και Πάσης Ελλάδος Χριστοδούλου.

Ο Προκαθήμενος της Εκκλησίας της Ελλάδος υπήρξε ο ορισμός του επιφανούς εκκλησιαστικού ανδρός, ο οποίος συνδύαζε την πολύπλευρη μόρφωση, την ουσιαστική καλλιέργεια, το γλαφυρό και ακμαίο λόγο με τη δυναμική και ασυμβίβαστη πράξη. Πτυχιούχος της Νομικής και Διδάκτωρ Θεολογίας, γνώστης τεσσάρων ξένων γλωσσών, συγγραφέας πλήθους επιστημονικών συγγραμμάτων και μελετών, μεταξύ των οποίων ξεχωρίζουν τα βιβλία «Ελληνισμός Προσήλυτος. Η μετάβαση από την αρχαιότητα στο χριστιανισμό» και «Η ψυχή της Ευρώπης», ο γεννημένος στην Ξάνθη της Θράκης Αρχιεπίσκοπος διέθετε ένα στέρεο και ολοκληρωμένο γνωστικό υπόβαθρο, το οποίο αναδεικνυόταν σε κάθε δημόσια παρουσία του.

Από το 1998, όποτε και εξελέγη Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και Πάσης Ελλάδος, ο πολυσχιδής αυτός εκκλησιαστικός ηγέτης έθεσε εαυτόν στην υπηρεσία του ποιμνίου, αγωνιζόμενος για μια ζωντανή και μαχόμενη Εκκλησία και καταφέροντας με το ποιμαντορικό του έργο να φέρει την Εκκλησία πιο κοντά στην κοινωνία και στα σύγχρονα προβλήματα. Η απλότητά του, η ευθύτητα των λόγων του, η βαθύτατη αγάπη του για την Ελλάδα κατάφεραν να αγγίξουν τις καρδιές των Ελλήνων και των Ελληνίδων, καταξιώνοντας τον Αρχιεπίσκοπο ως λαοφιλή πνευματικό ηγέτη.

Η βαθιά κοινωνική ευαισθησία του Αρχιεπισκόπου και οι

ανθρωπιστικές αξίες από τις οποίες συνήχето απετέλεσαν το εφαλτήριο για το πολύπλευρο κοινωνικό του έργο. Η μέριμνα για τους τοξικομανείς, η συμπαράσταση προς τους πρόσφυγες, την κακοποιημένη γυναίκα, την άγαμη μητέρα και τα θύματα του trafficking αποτελούν μερικές μόνο από τις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες που έγιναν δέκτες της φιλεύσπλαχνης διακονίας του Μακαριστού Αρχιεπισκόπου. Η ποιμαντορική θητεία του στην ηγεσία της Εκκλησίας συνοδεύτηκε από τη δημιουργία δικτύου βρεφονηπιακών σταθμών και την ίδρυση της «Στέγης της Μητέρας» για τη στήριξη της εργαζόμενης γυναίκας, τις δωρεάν ιατρικές και νομικές υπηρεσίες μέσω του Κέντρου Στήριξης Οικογένειας, τη μεθοδική στήριξη των άπορων και πολύτεκνων οικογενειών, την παροχή οργανωμένων συσσιτίων για περίπου τρεις χιλιάδες άτομα την ημέρα στην Αρχιεπισκοπή, τη δημιουργία στεγών γερόντων για τα άτομα τρίτης ηλικίας και πολλές άλλες πρωτοβουλίες που συνθέτουν ένα ολοκληρωμένο δίκτυο ανθρωπιστικών υπηρεσιών.

Η ανθρωπιστική δράση της Εκκλησίας της Ελλάδος, όχι μόνο εθνική αλλά και διεθνής, όπως εκδηλώθηκε επί των ημερών του μέσω πρωτοβουλιών σε πολλές γωνιές του πλανήτη, εκφράζει την αλληλεγγύη και την αγάπη της Ελληνικής Ορθοδόξου Εκκλησίας και του ελληνικού λαού προς τους δοκιμαζόμενους λαούς του κόσμου που υπέστησαν τις συνέπειες πολέμων, φτώχειας, φυσικών καταστροφών, προσδίδοντας διεθνή ανανγώριση στην Εκκλησία μας. Η Ελλάδα ως διαχρονική πολιτιστική οντότητα, ως κοιτίδα διαχρονικών αξιών και ως συνεχιστής μιας ανυπέρβλητης πνευματικής παρακαταθήκης ήταν πάντοτε παρούσα στο λόγο του Αρχιεπισκόπου, ο οποίος με παρηρησία και τόλμη τοποθετήθηκε συχνά για τα εθνικά ζητήματα της χώρας, τονώνοντας την αυτοπεποίθηση και την αισιοδοξία του ελληνικού λαού.

Ιδιαίτερο ήταν το ενδιαφέρον του Αρχιεπισκόπου για τους νέους ανθρώπους, με τους οποίους επεδίωκε διαρκώς να βρίσκεται σε επαφή. Ο Αρχιεπίσκοπος προσέγγισε τη νέα γενιά μιλώντας τη δική της γλώσσα με σκοπό να φέρει τους νέους και τις νέες της χώρας μας κοντά στο λόγο της Ορθοδόξου Εκκλησίας, να τους συμπαράσται στα ψυχικά, συναισθηματικά και υπαρξιακά τους αδιέξοδα, να τους προσφέρει υγιή πρότυπα για μίμηση, να τους νοθεύσει και να τους καθοδηγήσει με πατρική στοργή και ειλικρινή αγάπη.

Ως Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, διερμηνεύοντας τα συναισθήματα του συνόλου της εκπαιδευτικής κοινότητας της χώρας και της νέας γενιάς, εκφράζω τη βαθύτατη θλίψη της ελληνικής Κυβέρνησης και εμού προσωπικώς για την απώλεια του χαρισματικού αυτού πνευματικού ηγέτη, του Μακαριστού Αρχιεπισκόπου Χριστοδούλου.

Αιώνια του η μνήμη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Δημήτριος Σιούφας): Το λόγο έχει ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του ΠΑ.ΣΟ.Κ. κ. Χρήστος Παπουτσής.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα, ο Πρόεδρος Γεώργιος Παπανδρέου, οι Βουλευτές του Κινήματος, όλα τα μέλη μας και τα στελέχη μας εκφράζουμε τη βαθειά θλίψη μας για τη μεγάλη απώλεια του μακαριστού Αρχιεπισκόπου Αθηνών και Πάσης Ελλάδος Χριστοδούλου, μιας ξεχωριστής προσωπικότητας, ενός πνευματικού ηγέτη, ενός χαρισματικού ανθρώπου. Μαχητής, λόγιος, με πηγαίο πάθος και ανοικτό πνεύμα, ευαίσθητος δέκτης της εποχής με ιδιαίτερη αγάπη για τους νέους ανθρώπους και με πλήρη κατανόηση για τις αναζητήσεις τους.

Ηγήθηκε της Εκκλησίας της Ελλάδος σε μια περίοδο που συντελούνται μεγάλες μεταβολές σε παγκόσμιο επίπεδο. Είναι μεταβολές που επέβαλαν σημαντικά ανοίγματα της ελληνικής Εκκλησίας, επαναπροσδιορισμό του ρόλου της και νέες αναζητήσεις. Είχα την ευκαιρία προσωπικά να συνεργαστώ μαζί του κατά τη διάρκεια της θητείας μου στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και έγινα κοινωνός του μεγάλου ενδιαφέροντος και της αποφασιστικής επιλογής του να παρακολουθήσει η ελληνική Εκκλησία εκ του σύνεγγυς το ευρωπαϊκό γίγνεσθαι, να συμμετέχει μαζί με τις άλλες Εκκλησίες στις κοινές αναζητήσεις που απασχόλησαν την πολιτική και θρησκευτική ηγεσία της Ευρώπης σε θέματα

υψηλής και συνολικής ευθύνης για το μέλλον της ευρωπαϊκής κοινωνίας και ιδιαίτερα για τα σοβαρά θέματα που άνοιξαν με την ευκαιρία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, σχετικά με την πολιτιστική και θρησκευτική διαφορετικότητα στην Ευρώπη, το κοινωνικό πρότυπο της Ένωσης που πρέπει να αποτυπώνει την αλληλεγγύη, τον σεβασμό προς τον άλλον, την αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, την πολιτική για τους πρόσφυγες και τους μετανάστες, όπως επίσης, την προώθηση του διαθρησκευτικού διαλόγου για την αποφυγή της σύγκρουσης των πολιτισμών ως συμβολή στην μακροπρόθεσμη ειρήνη και στη διεθνή ασφάλεια.

Ο μακαριστός Αρχιεπίσκοπος είχε πάντοτε την έμπνευση, το όραμα αλλά και την θέληση για άμεση και ουσιαστική συμμετοχή σ' αυτές τις συζητήσεις. Υπήρξε ένας ποιμενάρχης με υψηλή μόρφωση, με ιδιαίτερη ευφυΐα, με πατριωτική συνείδηση, μα, πάνω απ' όλα με απλότητα και ανθρωπιά. Ακόμα και στο τέλος της ζωής του με πλήρη συνείδηση της πορείας της υγείας του, δίδαξε σε όλους μας τι σημαίνει θάρρος, τι σημαίνει καρτερικότητα, τι σημαίνει γενναιότητα, τι σημαίνει αξιοπρέπεια. Χωρίς καμία απολύτως αμφιβολία, ο μακαριστός Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και Πάσης Ελλάδος Χριστόδουλος άφησε εποχή.

Ας είναι αιωνία η μνήμη του.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Δημήτριος Σιούφας): Ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδος κ. Σπύρος Χαλβατζής έχει το λόγο.

ΣΠΥΡΟΣ ΧΑΛΒΑΤΖΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι Βουλευτές, το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας εκφράζει τα συλλυπητήρια του στην Εκκλησία της Ελλάδος για το θάνατο του Αρχιεπισκόπου Αθηνών και Πάσης Ελλάδος.

Ο Αρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος ήταν μια ισχυρή προσωπικότητα που υπηρέτησε με συνέπεια τους στόχους της Εκκλησίας. Ήταν ο Αρχιεπίσκοπος που έκανε πολλές και πυκνές παρεμβάσεις και για πολιτικά ζητήματα. Εμείς ως Κ.Κ.Ε. όπου κρίναμε ότι έπρεπε να ασκήσουμε τον αντίλογό μας στις παρεμβάσεις του, το πράτταμε. Ήταν ο Αρχιεπίσκοπος που πέρασε την είσοδο των γραφείων της Κεντρικής Επιτροπής του Κ.Κ.Ε. ξεπερνώντας προκαταλήψεις που επί χρόνια υπήρχαν στους κόλπους της ηγεσίας της Εκκλησίας. Σ' εκείνη τη συνάντηση εκτός των άλλων θέσαμε για μια ακόμη φορά την άποψή μας για το διαχωρισμό Εκκλησίας και Κράτους.

Εκφράζουμε τα συλλυπητήριά μας στους συγγενείς του. Αιώνια του η μνήμη!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Δημήτριος Σιούφας): Το λόγο έχει ο Εκπρόσωπος του Συνασπισμού Ριζοσπαστικής Αριστεράς κ. Αθανάσιος Λεβέντης.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΛΕΒΕΝΤΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι Βουλευτές, ο Συνασπισμός Ριζοσπαστικής Αριστεράς και η Κοινοβουλευτική του Ομάδα εκφράζουν τη βαθύτατη θλίψη τους για το θάνατο του Μακαριστού Αρχιεπισκόπου Αθηνών και Πάσης Ελλάδος.

Ο Αρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος με την ισχυρή προσωπικότητά του επί πολλά έτη εσφράγισε τα εκκλησιαστικά πράγματα, αλλά και επηρέασε την κοινωνική και πολιτική ζωή της χώρας μας στο σύνολό της. Η πληθωρική του παρουσία δημιούργησε σε μερικές περιπτώσεις εντάσεις και αντιθέσεις, που όμως δεν είναι του παρόντος. Κρατούμε τα πολλά θετικά στοιχεία που συνοδεύουν τη διαδρομή του, όπως: Τη μεγάλη του αγάπη για το ποίμνιό του και όλους τους ανθρώπους και το χάρισμά του, της άμεσης και ζεστής επικοινωνίας μαζί τους, ιδιαίτερα με τους νέους. Το αμείωτο ενδιαφέρον του για τη γλώσσα, τις παραδόσεις και τον πολιτισμό του λαού μας. Το φιλειρηνικό του κήρυγμα και την αντίθεσή του στους πολέμους και μάλιστα τους τελευταίους, της Γιουγκοσλαβίας και του Ιράκ, όπου με παρηρησία είχε δημόσια αντιταχθεί.

Θα μου επιτρέψετε να κάνω και δυο προσωπικές αναφορές. Ευτύχησα να τον γνωρίσω πρώτη φορά ως Μητροπολίτη Δημητριάδος όταν η Νευροχειρουργική Εταιρία είχε οργανώσει το ετήσιο πανελλήνιο συνέδριό της στο Βόλο το 1990. Τον επισκεφθήκαμε και του ζητήσαμε να μας μιλήσει για τα προβλήματα βιοηθικής, για τα οποία ξέραμε ότι έδειχνε έντονο ενδιαφέρον. Μας μίλησε τότε για την κλωνοποίηση, μια έννοια που ήταν και

σαν λέξη γνωστή μόνο σε πολύ λίγους μημένους γιατρούς και εντυπωσίασε με τους προβληματισμούς που ανέπτυξε αρκετά χρόνια πριν την πρακτική εφαρμογή της μεθόδου και τη δημιουργία της Ντόλι, προβληματισμούς που και σήμερα ακόμη τους βρίσκουμε στην επικαιρότητα.

Με μια αντιπροσωπεία της Επιτροπής κατά των επεκτάσεων της ΠΕΤΡΟΛΑ στην Ελευσίνα τον επισκεφθήκαμε στην Αρχιεπισκοπή και ζητήσαμε την συμπάρτασή του το 2002. Με το γνώστο του χιούμορ χαμογέλασε και μας είπε: «Κι εσείς βρε παιδιά υπογραφές μαζεύετε;» Την προσέφερε λοιπόν την υποστήριξη του σ' αυτή την προσπάθεια πρόθυμα, όχι μόνο υπογράφοντας το σχετικό κείμενο, αλλά και με αντίστοιχη δημόσια δήλωση κατά των επεκτάσεων, που κοινοποιήθηκε σε όλα τα μέσα μαζικής επικοινωνίας. Συγχρόνως μας ανέπτυξε διεξοδικά και τις ανησυχίες του για το μέλλον της ανθρωπότητας και του πλανήτη από την ασυλόγιστη οικολογική καταστροφή που προκαλεί ο τεχνολογικός μας πολιτισμός.

Αποχαιρετώντας τον Μακαριστό Αρχιεπίσκοπο αναμνήσκονται το χαμόγελο και τη στωικότητα με την οποία αντιμετώπιζε την προχωρημένη πλέον αρρώστια του όταν τον επισκεφθήκαμε πριν λίγες βδομάδες στο σπίτι του στο Ψυχικό, μαζί με τον Πρόεδρο του Συνασπισμού της Ριζοσπαστικής Αριστεράς κ. Αλέκο Αλαβάνο. Φιλοσοφώντας αναφέρθηκε στο διαφορετικό τρόπο που αντιμετώπιζε πλέον ανθρώπους, καταστάσεις και πράγματα με την πάροδο των χρόνων, κατά τη διάρκεια της θητείας του στον αρχιεπισκοπικό θρόνο, αλλά και κάτω από τη δοκιμασία της υγείας του. Η γενναιότητα και η καρτερικότητα με την οποία αντιμετώπιζε αυτή τη δοκιμασία είναι ένα θετικό μήνυμα για όλους μας.

Ο Συνασπισμός της Ριζοσπαστικής Αριστεράς απευθύνει τα ειλικρινή του συλλυπητήρια προς την Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδος και προς όλους τους πιστούς, που σήμερα νιώθουν βαθύτατο το πένθος από την απώλειά του.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Δημήτριος Σιούφας): Το λόγο έχει ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του Λαϊκού Ορθόδοξου Συναγερμού κ. Κωνσταντίνος Αϊβαλιώτης.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΑΪΒΑΛΙΩΤΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι Βουλευτές, όσοι βλέπουμε σήμερα στην Μητρόπολη τον Αρχιεπίσκοπό μας μέσα στο φέρετρό με τα άμφια του και τον κόσμο να προσκυνά τη σορό του τον θυμόμαστε δυνατό και όρθιο μέσα στον ίδιο Ναό αλλά και σε ναούς της Ελλάδος και του εξωτερικού να κάνει κήρυγμα και να αφυπνίζει συνειδήσεις.

Είχα τη μεγάλη τιμή να με περιβάλει με την αγάπη και τη φιλία του όλα αυτά τα δέκα χρόνια που βρισκόταν στη θέση του επικεφαλής της Ελλαδικής Εκκλησίας. Συνεργάστηκα μαζί του, ώστε να εμπεδωθεί επιτέλους η πεποίθηση στα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ότι η λέξη «ορθόδοξος» δεν σημαίνει φανατικός.

Είχε κατανοήσει όλη εκείνη την παραφιλολογία περί των δήθεν φανατικών και ακραίων ορθοδόξων, μια παραφιλολογία που έβλαπτε τη διεθνή εικόνα της Εκκλησίας μας και της Ορθοδοξίας που είναι από τη φύση της ανεκτική, ανοικτή και δημοκρατική. Ήθελε αυτή η αρνητική εικόνα να αναστραφεί και κρατώ ως πολύτιμη ανάμνηση όλες εκείνες τις συζητήσεις μαζί του που οδήγησαν στη συγκρότηση μιας ευέλικτης στρατηγικής ενημέρωσης του σκληρού πυρήνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ήταν ο Αρχιεπίσκοπος που άνοιξε Γραφείο Αντιπροσωπείας της Εκκλησίας της Ελλάδος στις Βρυξέλλες και θυμάμαι με συγκίνηση τη χαρά του, όταν η Ελλαδική Εκκλησία έγινε δεκτή για πρώτη φορά και επαινέθηκε από την Κομισιόν το 2002 για τη συμμετοχή της σε κοινοτική πρωτοβουλία αναφορικά με τη θρησκευτική ανεκτικότητα.

Τον θυμάμαι να μιλάει πάντα ήρεμα και γλυκά στο συνομιλητή του και κυρίως να τον ακούει. Ήταν ένας προσηνής ιεράρχης. Παρακολουθούσε πάντα με ενδιαφέρον εκείνον που του μιλούσε, όποιος και να ήταν. Επιζητούσε να ακούει τη γνώμη του άλλου και δεν προσπαθούσε να επιβάλει την άποψή του.

Όσοι πήγαιναν στην Αρχιεπισκοπή θα θυμούνται ότι ήταν πάμπολλες οι φορές που δεχόταν τον κόσμο χωρίς κανένα ραντεβού. Απλοί άνθρωποι εκπλήσσονταν, όταν έβλεπαν μπρο-

στά τους τον χαμογελαστό Αρχιεπίσκοπο με διάθεση να τους ακούσει.

Θυμάμαι με πόση χαρά πήγαινε στους αγιασμούς στα σχολεία –το θυμόμαστε όλοι εξάλλου– και τον ενθουσιασμό των παιδιών που για πρώτη φορά έβλεπαν έναν Αρχιεπίσκοπο που τους έλεγε ανέκδοτα χαμογελώντας τους και γεμάτος καλοσύνη. Τον θυμόμαστε να λέει στους νέους «σας πάω». Έφερε το νέο κόσμο στην Εκκλησία. Μίλησε τη γλώσσα τους. Τους δέχτηκε με το τζιν και με το σκουλαρίκι. Ήταν σύγχρονος και γλυκός. Κέρδισε τον κόσμο, τον αγάπησε και αγαπήθηκε όσο λίγοι.

Στήθηκε ως ίσος απέναντι στον Πάπα και έμειναν στην ιστορία οι δηλώσεις του Προκαθημένου της Καθολικής Εκκλησίας ενώπιόν του.

Άνοιξε πρωτοποριακούς και τολμηρούς δρόμους. Πήρε ρηξικέλευτες πρωτοβουλίες, πρωτοβουλίες που έφεραν την Εκκλησία μπροστά στα κοινωνικά θέματα και την έκαναν ακόμα πιο ευαίσθητη. Όλα αυτά τα χρόνια υπέμεινε τα πάντα. Δίδαξε ήθος και αγωνιστικότητα και ως το τέλος έγινε σημείο αναφοράς για όλους εμάς τους νεότερους.

Με πρωτοποριακές ενέργειες έδειξε το παράδειγμα σε ένα βραδυκίνητο κράτος που έλεγε πολλά και έκανε ελάχιστα, παραδείγματος χάριν για τους τρίτεκνους. Είναι εκείνος που θέσπισε το Ειδικό Ταμείο για τους χριστιανούς τρίτεκνους της Θράκης, δίνοντας 2.000.000 ευρώ το χρόνο, προκειμένου να αντιστραφεί η υπογεννητικότητα σε αυτήν την ευαίσθητη περιοχή.

Πριν αρχίσει η συνεδρίαση, ο συνάδελφος κ. Ροντούλης μου μετέφερε τη συντριβή των τριτέκνων για το χαμό του Αρχιεπισκόπου και την ευγνωμοσύνη που νιώθουν για όλα όσα έκανε γι' αυτούς.

Να θυμίσω λίγα από αυτά που έκανε για όλους μας ο μακαριστός Αρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος:

Έδωσε 2.000.000 ευρώ ως επίδομα στους τρίτεκνους της Θράκης. Η Εκκλησία της Ελλάδος σήμερα συντηρεί εβδομήντα γηροκομεία και νοσοκομεία σε όλη τη χώρα. Πέντε χιλιάδες μερίδες φαγητού δίδονται την ημέρα στα παιδιά των φαναριών, ανεξαρτήτως φυλής ή θρησκείας. Επτά εκατομμύρια πιτάκια φαγητό δίνονται κάθε χρόνο, πάλι ανεξαρτήτως φυλής ή θρησκείας, σε άπορους ανθρώπους.

Αυτή είναι, λοιπόν, η Εκκλησία που χτυπά το ρατσισμό έμπρακτα, μια Εκκλησία που γιγάντωσε την κοινωνική της παρέμβαση τα δέκα χρόνια της Αρχιερατείας του μακαριστού Αρχιεπισκόπου Χριστόδουλου, του ανθρώπου που δεν μάσησε ποτέ τα λόγια του και έκανε αυτό που έκαναν πάντα οι πραγματικά μεγάλοι ορθόδοξοι ιεράρχες. Πάλευε για τη βελτίωση της καθημερινής ζωής του απλού ανθρώπου, για τα δίκαια της Ελλάδος και για την ανάδειξη του πνευματικού έργου της Εκκλησίας.

Ήταν πράγματι αυτό που έλεγε ο ίδιος. Ήταν ο Χριστόδουλος μας! Πάλεψε με λεβεντιά τους πόνους της αρρώστιας και έπεσε όρθιος χάνοντας τη μάχη με το θάνατο, διδάσκοντάς μας αξιοπρέπεια.

Τώρα που ο πόνος της απώλειας είναι πολύ βαθύς ας μας επιτρέψει να του πούμε και να ακουστεί εκεί που βρίσκεται ότι εμείς, οι εκλεγμένοι εκπρόσωποι του λαού που ο ίδιος τόσο αγάπησε, τον αγαπήσαμε πολύ και ότι θα μας λείψει.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Δημήτριος Σιούφας): Το λόγο έχει ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος της Νέας Δημοκρατίας κ. Πάνος Παναγιωτόπουλος.

ΠΑΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, σήμερα τα ξημερώματα της Δευτέρας εκοιμήθη εν Κυρίω ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος. Από την ώρα εκείνη η Ορθοδοξία και ο Ελληνισμός πενθούν.

Η εκδημία του, κατά κοινή ομολογία, αφήνει ένα μεγάλο κενό. Υπήρξε βαθύτατα Έλληνας και μάλιστα πεπαιδευμένος Έλληνας με βιωματική πίστη στις διαχρονικές αξίες και στα διαχρονικά και διανοητικά ιδανικά του Ελληνισμού.

Ταυτόχρονα, διέθετε την ευρύτατη μόρφωση, την πολυγλωσσία και τα δυνατά επικοινωνιακά χαρίσματα του κοσμοπολίτη.

Συνέβαλε αποφασιστικά στον εκσυγχρονισμό της Ορθόδοξης Εκκλησίας της Ελλάδος, αλλά και στην προώθηση του διεκ-

κλησιαστικού διαλόγου και στην προώθηση των διαθρησκειακών διεργασιών σε μια εποχή που ορισμένες δοξασίες και προσεγγίσεις του σημερινού διεθνούς γίνεσθαι επιχειρούν να ορθώσουν τείχη μεταξύ των λαών, στο όνομα του πολέμου και της αντίθεσης των πολιτισμών.

Αυτό, όμως, που τον ξεχώρισε ιδιαίτερα ήταν η δυνατότητά του να αφουγκράζεται τις υπαρξιακές ανησυχίες του καθημερινού πολίτη, του Έλληνα και της Ελληνίδας, οι οποίοι ανεξαρτήτως με το τι ψηφίζουν και από ποιο ιδεολογικό και πολιτικό στρατόπεδο εκπορεύονται, αντιλαμβάνονται βαθιά στη σκέψη τους και στο κύτταρό τους την ανάγκη να αντιπείνει συνολικά και ενωτικά ο σημερινός και ο διαχρονικός ελληνισμός το δικό του στίγμα απέναντι σε μια ισοπεδωτική λογική της σύγχρονης παγκοσμιοποίησης.

Ο μακαριστός Χριστόδουλος υπήρξε ο κατ' εξοχήν θιασώτης και εκφραστής ποιμένας μιας παρεμβαίνουσας Εκκλησίας, παρεμβαίνουσας όχι στο χώρο της πολιτικής, όπως ορισμένοι πρόθυμα προσπάθησαν να ισχυριστούν και να αποδείξουν, αλλά μιας Εκκλησίας παρεμβαίνουσας στο χώρο των ιδεών και των συνειδήσεων. Γιατί οι ανθρώπινες κοινωνίες δεν μπορεί να είναι κοινωνίες καταναλωτών ή κοινωνίες διαχειριστών και μόνο της καθημερινότητας. Υπήρξε οπαδός της πιο αυθεντικής γνώσης της λεγόμενης ελληνικής ιδιαιτερότητας, που θέλει την Ορθοδοξία και τον Ελληνισμό να πορεύονται μαζί στο ιστορικό τους πεπρωμένο, με ομφάλιο λώρο αδιάσπαστο και σχέσης ιστορική αδιατάρακτη.

Ο μακαριστός Χριστόδουλος επέμεινε ιδιαίτερα στο άνοιγμα της Ορθόδοξης Εκκλησίας της Ελλάδος στην κοινωνία και ιδιαίτερα, στη νεολαία. Με τη συμπεριφορά του και τις πρωτοβουλίες του, έριξε τείχη και αμφισβήτησε στερεότυπα, προκειμένου να φέρει την Εκκλησία περισσότερο μέσα στην κοινωνία, την Εκκλησία περισσότερο κοντά στα καθημερινά προβλήματα του καθημερινού πολίτη. Ο ίδιος δίδαξε πολλά και συμβόλισε περισσότερα με τη στάση του και τις πρωτοβουλίες του. Η Ιεραρχία της Εκκλησίας της Ελλάδος καλείται να καλύψει ένα δυσαναπλήρωτο κενό.

Εκ μέρους του συνόλου των Βουλευτών της Νέας Δημοκρατίας, εκφράζουμε την οδύνη μας, τα ειλικρινή μας συλλυπητήρια στην Εκκλησία της Ελλάδος και σε ολόκληρο το ποίμνιο, λαϊκών και κληρικών και υπογραμμίζουμε τη συμμετοχή μας στο εθνικό πένθος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Δημήτριος Σιούφας): Το λόγο έχει η πρώτη Πρόεδρος της Βουλής κ. Άννα Ψαρούδα-Μπενάκη.

ΑΝΝΑ ΜΠΕΝΑΚΗ-ΨΑΡΟΥΔΑ: Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, συμμετέχω και εγώ ολόψυχα, όπως όλοι μας, στον πανελλήνιο θρήνο και ιδιαίτερος, στο πένθος της Βουλής για τον πρόωρο θάνατο του μακαριστού Αρχιεπισκόπου Χριστοδούλου. Συμμετέχω ως Βουλευτής, ως τέως Πρόεδρος της Βουλής και κατ' εξοχήν και ιδιαίτερος, προσωπικά, ως άτομο.

Η μακρά φίλια και συνεργασία, με τις οποίες ο εκλιπών Αρχιεπίσκοπος με ετίμησε, μου έδωσαν τη δυνατότητα να εκτιμήσω το μέγεθος της παρουσίας και της προσωπικότητάς του. Γι' αυτό και ξεκινώ από τα προσωπικά του χαρακτηριστικά. Ειλικρινής, ευθύς, έντιμος στη στάση του και βαθύτατα ανθρωπίνος. Σύνάμα δυναμικός, ανυποχώρητος στις αρχές και τους στόχους του, ακάματος.

Αυτά και πολλά άλλα προσωπικά χαρίσματά του, καθώς και τη βαθύτατη θεολογική του μόρφωση, ο μακαριστός Αρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος έθεσε στην υπηρεσία της Ορθόδοξης και της Εκκλησίας της Ελλάδος. Αποτέλεσμα ήταν η εντυπωσιακή αναβάθμιση του ρόλου της Εκκλησίας και της Ορθόδοξης στη συνείδηση των πολιτών.

Με τη φωτεινή καθοδήγησή του άνοιξε η Εκκλησία, ιδιαίτερος στους νέους. Απέκτησε η Εκκλησία λόγο και θέση στα κοινωνικά προβλήματα των πολιτών και η ορθόδοξη πίστη ανέδειξε το παγκόσμιο μέγεθός της σε ολόκληρο το χριστιανικό κόσμο.

Όλα αυτά, με τη σύμπραξη και των πολύτιμων συνεργατών του, πέρασαν στις ψυχές των πιστών μέσα από τα φλογερά του κηρύγματα, τις θαρραλέες παρεμβάσεις του, με το ποιμαντικό

του έργο και με τις κοινωνικού και φιλανθρωπικού χαρακτήρα δραστηριότητές του.

Με λίγα λόγια, ο Αρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος και μαζί του η Εκκλησία ήταν πάντα και παντού παρών, ακοίμητος θεματοφύλακας της παρακαταθήκης της Ορθόδοξης.

Αξιοσημείωτη είναι στο πλαίσιο αυτό η συμβολή του Μακαριστού Αρχιεπισκόπου και στο διεθνές προσκήνιο. Με τις Ορθόδοξες Εκκλησίες κατ' αρχήν, τις εκτός Ελλάδος, ο Αρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος δημιούργησε στενές πνευματικές σχέσεις και παρέσχε την υποστήριξη της Ελληνικής Ορθόδοξης Εκκλησίας προς κάθε κατεύθυνση, με μοναδικό γνώμονα και στόχο την ενότητα της Ορθόδοξης.

Ιδιαίτερος, όμως, εστράφη προς τη δύση, προς τους διεθνείς οργανισμούς και τα άλλα δόγματα. Προσπάθεια του ήταν η φωνή της Ορθόδοξης να είναι αισθητή και οι δογματικές και κοινωνικές θέσεις της Ορθόδοξης να αποτελούν μόνιμη και υπολογίσιμη συνιστώσα του ευρωπαϊκού πολιτισμού. Για αυτό και δεν δίσταζε να υψώνει την εποικοδομητική κριτική φωνή του, όπου διαισθάνονταν πιθανή υποχώρηση της Ορθόδοξης από το διεθνές και ιδίως το ευρωπαϊκό προσκήνιο ή διακινδύνευση των εθνικών παραδόσεων. Με τον τρόπο αυτό και με τη συνεργασία και των Ομοδόξων Εκκλησιών, η Ορθοδοξία έγινε παράγων που σήμερα συνδιαμορφώνει το ευρωπαϊκό γίγνεσθαι.

Τέλος, θα ήθελα να επισημάνω τη βαθύτατη θεολογική μόρφωση του Μακαριστού Αρχιεπισκόπου Χριστοδούλου, η οποία διεφάνετο στα κηρύγματά του εμμέσως, αλλά και ευθέως, όταν απευθυνόταν σε ειδικό ακροατήριο, όπως παραδείγματος χάρη των Ενώσεων Δικαστικών Λειτουργών στην καθιερωμένη λειτουργία του Αγίου Διονυσίου του Αρεοπαγίτου. Τα κηρύγματα αυτά έχουν μείνει ως μνημεία θεολογικού βάθους.

Κύριοι συνάδελφοι, η παρακαταθήκη την οποία αφήνει ο Μακαριστός Αρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος στο διάδοχό του είναι βαριά. Πρέπει να συνεχιστεί η ανοδική πορεία του κύρους και της ακτινοβολίας της Ελληνικής Εκκλησίας και οι πιστοί να αισθάνονται θετικά την παρουσία της.

Μαζί, λοιπόν, με τη βαθιά οδύνη μας δεν απομένει παρά να διατυπώσουμε την ευχή μας, το έργο του Μακαριστού Αρχιεπισκόπου Χριστοδούλου να συνεχιστεί επάξια και να επαυξηθεί και η μνήμη του να φωτίζει τους λειτουργούς και το πλήρωμα της Εκκλησίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Δημήτριος Σιούφας): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, να τηρήσουμε ενός λεπτού σιγή.

(Στο σημείο αυτό, όρθιοι οι Βουλευτές τηρούν ενός λεπτού σιγή)

Αιώνια του η μνήμη!

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, παρακαλώ να εξουσιοδοτήσετε το Προεδρείο να διαβιβάσει στην Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδας το Πρακτικό της σημερινής συνεδρίασης.

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Δημήτριος Σιούφας): Το Σώμα παρέσχε τη ζητηθείσα εξουσιοδότηση.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ο Κοινοβουλευτικός Έλεγχος για σήμερα Δευτέρα 28-1-2008 αναβάλλεται. Την Τρίτη 29-1-2008 και την Τετάρτη 30-1-2008 οι εργασίες της Βουλής θα γίνουν κανονικά.

Η Πέμπτη 31-1-2008, ημέρα της κηδείας του Αρχιεπισκόπου, ορίζεται ημέρα αργίας και για τη Βουλή. Δεν θα πραγματοποιηθούν οι εργασίες της Βουλής και αντιπροσωπεύει της υπό τον Πρόεδρό της θα συμμετάσχει στην Εξόδιο Ακολουθία.

Θα ήθελα στο σημείο αυτό να προτείνω να λυθεί η σημερινή συνεδρίαση.

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

Με τη συναίνεση του Σώματος και ώρα 18.44' λύεται η σημερινή ειδική συνεδρίαση στη μνήμη του θανόντος Αρχιεπισκόπου για αύριο Τρίτη 29 Ιανουαρίου 2008 και ώρα 18.00', με αντικείμενο εργασιών του Σώματος: α) κοινοβουλευτικό έλεγχο, συζήτηση αναφορών και ερωτήσεων και β) νομοθετική εργασία, σύμφωνα με την ημερήσια διάταξη που έχει διανεμηθεί.

